

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความพร้อมในการขยายการศึกษาภาคบังคับของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่สะเรียง เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมในการขยายการศึกษาภาคบังคับ เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแทนชุมชน เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความพร้อมในการขยายการศึกษาภาคบังคับของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่สะเรียง เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและตัวแทนชุมชนของโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 44 โรงเรียน ในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปีการศึกษา 2551 โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 44 คน ตัวแทนชุมชนซึ่งประกอบด้วยประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชนที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน จำนวน 88 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 132 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมในการขยายการศึกษาภาคบังคับของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่สะเรียง เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ประกอบด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความพร้อมในการขยายการศึกษาภาคบังคับใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานบุคลากร ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านบริหารงานทั่วไป

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและตัวแทนชุมชนเกี่ยวกับความพร้อมในการขยายการศึกษาภาคบังคับของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่สะเรียง เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังประชากรกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 132 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 132 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) นำเสนอผลการวิเคราะห์โดยตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผล

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ ที่ตั้งชุมชน ของผู้บริหารสถานศึกษาและตัวแทนชุมชน มีทั้งสิ้น 132 คน โดยแยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 44 คน ตัวแทนชุมชน จำนวน 88 คน พบว่า

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 72.70 เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 27.30 มีอายุส่วนใหญ่ อายุ 46 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 43.25 รองลงมา อายุระหว่าง 41-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.30 อายุระหว่าง 36-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.60 ส่วนอายุระหว่าง 31-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.10 และ 27-30 ปี น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.80 วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่ระดับสูงกว่าปริญญาตรี และวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 50.00 เท่ากัน ส่วนอาชีพทั้งหมดเป็นรับราชการ และที่ตั้งชุมชน ห่างจากตัวอำเภอแม่สะเรียง เกิน 10 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 75.00 ห่างจากตัวอำเภอแม่สะเรียง ไม่เกิน 10 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 25.00

1.2 ตัวแทนชุมชน ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 79.50 เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 20.50 มีอายุส่วนใหญ่ อายุ 46 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 30.70 รองลงมา อายุระหว่าง 36-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.50 อายุระหว่าง 31-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.50 อายุระหว่าง 27-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.10 ส่วนอายุ 41-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.00 ส่วนอายุต่ำกว่า 26 ปี มีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.30 วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 18.20 วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 17.00 ส่วนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 10.20 และระดับอนุปริญญามีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.50 ส่วนอาชีพทั้งหมดประกอบอาชีพทำนา คิดเป็นร้อยละ 50.00 อาชีพรับจ้างและอาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 12.50 เท่ากัน อาชีพทำสวน คิดเป็นร้อยละ 11.40 อาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 10.20 อาชีพแม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.30 และอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.10 และที่ตั้งของชุมชน ห่างจากตัวอำเภอแม่สะเรียง เกิน 10 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 83.00 ห่างจากตัวอำเภอแม่สะเรียง ไม่เกิน 10 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 17.00

ตอนที่ 2 ความพร้อมในการขยายการศึกษาภาคบังคับใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานบุคลากร ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านบริหารงานทั่วไป

ผลการศึกษาเกี่ยวกับความพร้อมในการขยายการศึกษาภาคบังคับของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่สะเรียง เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ของผู้บริหารสถานศึกษา และตัวแทนชุมชนใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานบุคลากร ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านบริหารงานทั่วไป จำนวน 60 ข้อ คำถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการและมาตราส่วนประมาณค่า พบว่าโดยรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความพร้อมในการขยายการศึกษาภาคบังคับของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่สะเรียง เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ในด้านบริหารงานบุคลากร ด้านบริหารงานทั่วไป มีค่าเฉลี่ยระดับมาก ด้านบริหารงานวิชาการ และด้านบริหารงานงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา และตัวแทนชุมชนเกี่ยวกับความพร้อมในการขยายการศึกษาภาคบังคับของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่สะเรียง เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับตัวแทนชุมชนเกี่ยวกับความพร้อมในการขยายการศึกษาภาคบังคับของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่สะเรียง เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ใน 4 ด้าน รวมทั้งสิ้น 4 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด พบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกด้าน

ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความพร้อมในการเปิดขยายการศึกษาภาคบังคับของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่สะเรียง เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ของผู้บริหารสถานศึกษาและตัวแทนชุมชน โดยเรียงตามลำดับความถี่ ทั้ง 4 ด้าน พบว่า

4.1 ปัญหา ด้านบริหารงานวิชาการ โรงเรียนยังขาดแคลน วัสดุ อุปกรณ์ สื่อทางด้านเทคโนโลยี คือ ICT แหล่งเรียนรู้ ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่องานวิชาการ ไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขาดแคลนครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา ครูได้สอนไม่ตรงกับวิชาเอก ครูต้องสอนทุกกลุ่มสาระทุกระดับชั้น งานด้านเอกสารธุรการของแต่ละชั้นมีมาก กรรมการสถานศึกษาไม่มีความรู้ และความคิดเห็นเพื่อพัฒนางานวิชาการ การสอน การฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทยได้ช้า เนื่องจากการใช้ภาษาถิ่นทำให้ ผู้เรียนขาดทักษะด้านคณิตศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์

ข้อเสนอแนะ โรงเรียนควรได้รับการงบประมาณเพิ่มในการจัดซื้อ จัดหา สื่อ เอกสารประกอบการศึกษา พัฒนาแหล่งเรียนรู้ การทำข้อมูลเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตใน

ชุมชนให้นักเรียนได้ค้นคว้า หาความรู้เพิ่มมากขึ้น เพิ่มครูและบุคลากรทางการศึกษา จัดทำแผนปฏิบัติงานมีโครงการพัฒนาทักษะทางด้านวิชาการ หรือกิจกรรมที่ขาดแคลนครูนำผู้เรียนไปเรียนร่วมกับโรงเรียนข้างเคียงที่มีความพร้อมมากกว่า ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รัฐบาลควรจัดบุคลากรให้เพียงพอตามชั้นเรียน จัดอบรม หรือบรรจุครูตามวิชาเอกที่ต้องการ ควรจัดการเรียนการสอนแบบเฉพาะหรือพิเศษตามสภาพของพื้นที่ลดงานธุรการชั้นเรียน ส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจแก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชนอย่างต่อเนื่อง ควรเน้นงานวิชาการทุกด้านมากขึ้น เพิ่มทักษะภาษาไทยเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ นำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และวิชาอื่นๆ ให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

4.2 ปัญหาด้านบริหารงานบุคลากร โรงเรียนขาดผู้บริหาร ขาดแคลนครู และบุคลากรทางการศึกษา ครูผู้สอนไม่ได้สอน ตรงวิชาเอก มีครูไม่ครบชั้นและยังรับผิดชอบงานหลายอย่าง ครูผู้ทำหน้าที่แทนผู้บริหารหลายท่านยังขาดประสบการณ์ด้านการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน จึงเกิดปัญหาอื่นๆ ตามมามากมาย โดยเฉพาะครูที่บรรจุใหม่ บุคลากรมีการเลื่อนย้ายบ่อยและเป็นจำนวนมาก การเรียนการสอนไม่ต่อเนื่อง สวัสดิการด้านต่างๆ ของครูบางพื้นที่สูงยังไม่เพียงพอ มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาก เกณฑ์การกำหนดอัตราครูต่อผู้เรียน โรงเรียนที่มีผู้เรียนไม่เกิน 120 คน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก และมีครูได้ไม่เกิน 6 คน ทำให้มีครูไม่เพียงพอกับจำนวนชั้นเรียนโดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลทุรกันดาร

ข้อเสนอแนะ โรงเรียนควรมีผู้บริหารสถานศึกษาทุกโรงเรียน ครูและบุคลากรให้ครบตามกลุ่มสาระวิชาและได้สอนตรงกับสาขาวิชาเอกตามจำนวนชั้นเรียน การรักษากรุณการแทนควรจัดหาครูผู้ที่มีคุณสมบัติที่จะบริหารงานทั้ง 4 ด้านได้ เพื่อบริหารโรงเรียนอย่างเดียว หรือรวมโรงเรียนขนาดเล็กข้างเคียงเข้าด้วยกัน โดยให้แต่ละโรงเรียนเปิดสอนช่วงชั้นที่ไม่เหมือนกัน โรงเรียนขนาดเล็กควรมีเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ธุรการในระดับศูนย์ ให้งานงานที่เกี่ยวข้องมีการสนับสนุนด้านบุคลากรให้เพียงพอ ควรใช้เกณฑ์การเปิดสอนชั้นเรียนมากกว่าจำนวนนักเรียน จัดบุคลากรในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับงานและความถนัด ไม่ควรให้ครูบรรจุใหม่ทำหน้าที่ผู้บริหารเพราะอาจไม่มีประสบการณ์เพิ่มสวัสดิการด้านต่างๆ โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายพิเศษในการเดินทางของครูทุกประเภท ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนบนพื้นที่สูงห่างไกล ทุรกันดาร

4.3 ปัญหาด้านบริหารงบประมาณ โรงเรียนได้รับงบประมาณน้อย ไม่มีการจัดหางบประมาณจากแหล่งอื่นนอกจากที่จัดสรรอย่างเดียว ไม่เพียงพอในการบริหารงานต่างๆ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน ผู้ปกครอง ให้ความร่วมมือและสนับสนุนด้านการเงินได้น้อย

เนื่องจาก มีฐานะยากจน ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดหาแหล่งเงินบริจาคเพื่อสนับสนุน การจัดการศึกษาของโรงเรียน โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์การใช้งบประมาณให้ผู้ปกครองทราบ

ข้อเสนอแนะ ควรเพิ่มงบประมาณให้กับโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดแคลน ด้านสาธารณูปโภคเป็นพิเศษ โรงเรียนควรมีแผนปฏิบัติงาน ด้านงบประมาณ มีโครงการขอสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น สำหรับงานพัฒนาโรงเรียน ประชุมชี้แจง แต่งตั้งกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองเข้าร่วมเสนอความคิดเห็นในการบริหารงบประมาณให้มากขึ้นหรือรวมโรงเรียนขนาดเล็กข้างเคียงเป็นศูนย์เครือข่าย จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับสอนคนละช่วงชั้น และขอสนับสนุนงบประมาณด้านที่พักและการเดินทางของผู้เรียนเพิ่มเติม บริหารจัดการงบประมาณตามสภาพพื้นที่

4.4 ปัญหาด้านการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนขาดแคลนครู ครูมีภาระงานมากขาดเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป และด้านอาคารสถานที่ โรงเรียนขาดแคลนเครื่องครัว เฟอร์นิเจอร์ ชุมชนให้ความร่วมมือขาดการให้การสนับสนุนด้านการเงิน เนื่องจากเศรษฐกิจในชุมชนไม่ดี โรงเรียนขนาดเล็กส่วนมากอยู่บนที่สูง ทुरกันดาร การคมนาคมลำบาก โดยเฉพาะฤดูฝน ค่าใช้จ่ายในการขนส่งวัสดุสูงมาก โรงเรียนขาดผู้บริหารหรือรักษาการที่ทำหน้าที่เฉพาะบริหารการศึกษา โรงเรียนยังไม่มีมีการควบคุมดูแลอาหารกลางวันของนักเรียนให้มีคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม ขาดแคลนไฟฟ้าเพื่อกิจกรรมงานสารสนเทศ การติดต่อสื่อสารล่าช้า

ข้อเสนอแนะ โรงเรียนควรได้รับการเพิ่มจำนวน ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เหมาะสมกับงานจัดสรรตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป (นักการภารโรง) ควรปรับทัศนคติของครูกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน ผู้ปกครอง องค์กรในชุมชนให้มีโอกาสเข้าใจการมีส่วนร่วม และเกิดความตระหนักให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น โรงเรียนควรบริหารงานทั่วไปโดยใช้วัสดุในท้องถิ่นระดมให้คุ้มค่า โรงเรียนควรมีการควบคุมดูแลอาหารกลางวันของนักเรียนให้มีคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม ควรได้รับการสนับสนุนโซลาเซลล์เพื่องานสารสนเทศ

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษา ความพร้อมในการขยายการศึกษาภาคบังคับของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่สะเรียง เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผู้วิจัยได้แยกการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ความพร้อมในการขยายการศึกษาภาคบังคับของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่สะเรียง เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและ

ตัวแทนชุมชนใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านบริหารงานทั่วไป ที่พบว่าโดยรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก นั้นอาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนสามารถดำเนินการบริหารจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้านสอดคล้องกับแนวทางในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่ได้กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายและสอดคล้องกับหลักการของกระทรวงศึกษาธิการ (2546:64) ที่ได้กำหนดกรอบแนวคิดว่าในการจัดการศึกษาโดยรวมไว้ว่า “การบริหารเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่นๆ บรรลุผลตามผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริม สนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกระดับ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใสความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การศึกษาประสบผล มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล”

ส่วนทางด้านงบประมาณ ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กโดยทั่วไปมักจะมีปัญหาเรื่องการเงินสนับสนุนทั้งจากหน่วยงานของรัฐและชุมชนนั้น พบว่าทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้งๆ ที่โรงเรียนเองขาดแคลนงบประมาณ เก็บเงินบำรุงการศึกษาได้น้อย ผู้ปกครองยากจน แต่โรงเรียนก็สามารถบริหารจัดการได้พอสมควรจนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการวางแผนการใช้งบประมาณค่อนข้างมีประสิทธิภาพ ทำให้มีการปฏิบัติจริง ด้านงานวิชาการใช้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบทางการเงิน พัสตุและครุภัณฑ์แก่ชุมชน เพื่อการมีส่วนร่วมมากขึ้น มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ผู้บริหารให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วม รับรู้ ตรวจสอบ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงบประมาณของโรงเรียนเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับการวิจัยของ มาโนช เกิดเกลื่อน (2546) เรื่องสภาพและปัญหาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และพบว่าด้านงบประมาณโรงเรียนดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง คณะกรรมการตรวจสอบการจ้างมีการตรวจสอบการจ้างและตรวจรับพัสดุให้ครูและผู้เกี่ยวข้องเป็นกรรมการร่วมรับผิดชอบ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับตัวแทนชุมชนเกี่ยวกับความพร้อมในการขยายการศึกษาภาคบังคับของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่สะเรียงเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ที่พบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทั้ง 4 ด้านนั้น อาจเป็น

เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา ต้องบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนให้เป็นไปตามนโยบาย ให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจะเกิดคุณภาพสำหรับผู้เรียน ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และตรงตามแนวดำเนินงาน ของกระทรวงศึกษาธิการทั้ง 4 งาน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงาน งบประมาณ การบริหารงานทั่วไป เป็นไปตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และมีแผนกลยุทธ์ที่โรงเรียน ร่วมกับชุมชนเป็นผู้กำหนดไว้ ชุมชนซึ่งได้แก่ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน กรรมการหมู่บ้าน ผู้ปกครองนักเรียน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นบุคคลที่มีส่วน เกี่ยวข้อง และมีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ส่งผลถึงบุตรหลานของตัวเอง โรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่สะเรียงนั้น ส่วนมากจะอยู่ในชุมชนเล็ก อยู่ร่วมกันในสังคมเครือ ญาติกันจึงมีปฏิสัมพันธ์กันดี สภาพความเป็นอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ทุรกันดาร อากาศ หนาวและ การศึกษาโดยเฉพาะด้านการศึกษามีความแตกต่าง และแม้แต่ความคิดเจตคติ ทัศนภาพรวมของ ชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541:36) ซึ่งพบว่าประชาชนมีส่วนร่วม อย่างเข้มแข็งการศึกษาที่จะประสบความสำเร็จ

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความพร้อมในการขยายการศึกษาภาคบังคับของ โรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่สะเรียง เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ที่พบว่าในภาพรวมมี ปัญหาทุกด้าน เรียงตามลำดับมากไปหาน้อยคือ ปัญหานักบุคลากร ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหา ด้านวิชาการ และปัญหาด้านการบริหารงานทั่วไป

สาเหตุที่ปัญหาด้านบุคลากร เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดของโรงเรียนขนาดเล็กใน อำเภอแม่สะเรียง เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 นั้นอาจเนื่องมาจาก หลายโรงเรียนไม่มี ผู้บริหารอันเกิดจากผู้บริหารเดิมย้ายออกยังไม่มีผู้บริหารใหม่เข้าไปทำหน้าที่แทน ครูผู้สอนย้ายบ่อย ทำให้จำนวนครูไม่ครบชั้น สอนหลายชั้นและรับผิดชอบงานหลายด้านแม้แต่ด้านบริหาร โรงเรียน ขนาดเล็กส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลและทุรกันดาร ครูผู้สอนเป็นคนนอกพื้นที่เมื่อมาทำงาน ได้ระยะหนึ่งความกำหนดก็ขอย้ายไปที่อื่นหรือกลับภูมิลำเนา จากข้อมูลบุคลากรครูในเขตพื้นที่ การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 (2551:23) และในปัจจุบันบุคลากรครูได้ไปช่วยราชการในต่างจังหวัด ทำให้บุคลากรขาดแคลนเพิ่มขึ้นจากเดิม ครูผู้ทำหน้าที่แทนผู้บริหารหลายท่านยังขาดประสบการณ์ ด้านการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน เหตุผลที่ทำให้เกิดปัญหาเหมือนกันคือ มีผู้เรียนมีน้อย อัตรากำลังจึง ได้รับจัดสรรน้อย ซึ่งผู้มีอำนาจในการบริหารการศึกษา อาจมองถึงความคุ้มค่าของงบประมาณ ปัญหาครูที่บรรจุใหม่ บุคลากรมีการเคลื่อนย้ายบ่อยและเป็นจำนวนมาก การเรียนการสอนไม่ ต่อเนื่อง สวัสดิการด้านต่างๆ ของครูบนพื้นที่สูงยังไม่เพียงพอ มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาก ปัญหาด้านบุคลากรส่งผลกระทบต่อปัญหาด้านอื่นๆ ตามมาเป็นลูกโซ่

ส่วนปัญหาด้านการบริหารงานทั่วไปเป็นปัญหาน้อยที่สุดของโรงเรียนขนาดเล็ก ในอำเภอแม่สะเรียงนั้น โรงเรียนขาดแคลนครู ครูมีภาระงานมากขาดเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ครูจึงต้องรับผิดชอบงานมาก เนื่องจากที่มีผู้เรียนน้อย งบประมาณจึงได้รับตามรายหัวน้อยตามไปด้วย โดยเฉพาะด้านอาคารสถานที่ โรงเรียนขาดแคลนเรื่องสาธารณูปโภค ชุมชนไม่สามารถให้ความร่วมมือช่วยเหลือได้ทั้งหมด เพราะต้องทำมาหากินตลอดเวลา ไม่สามารถให้การสนับสนุนด้านการเงินได้ เนื่องจากเศรษฐกิจในชุมชนไม่ดีและมีฐานะยากจน โรงเรียนขนาดเล็กส่วนมากอยู่บนที่สูง ทุรกันดาร การคมนาคมลำบากโดยเฉพาะฤดูฝน ค่าใช้จ่ายในการขนส่งวัสดุสูงมากซึ่งเป็นปัญหาไม่มีผู้รับเหมาก่อสร้าง และโรงเรียนขาดผู้บริหาร ครูต้องรักษาการทำหน้าที่บริหารการเรียน และงานด้านอื่นๆ ด้วย โรงเรียนจึงจัดกิจกรรมได้ไม่ดีพอ ส่งผลให้โรงเรียนมีการควบคุมดูแลอาหารกลางวันของนักเรียนให้มีคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสมได้ และเป็นเหตุผลเบื้องต้นที่ทำให้โรงเรียนที่ขาดแคลนไฟฟ้าเพื่อกิจกรรมงานสารสนเทศ ใช้เวลาในการติดต่อสื่อสารนานมาก และทำให้กิจกรรมด้านอื่นๆ ล่าช้าตาม และจะย้อนกลับไปสร้างปัญหาด้านอื่นๆ ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

เป็นข้อเสนอแนะที่ผู้วิจัยเสนอแนะต่อผู้บริหาร โรงเรียนและตัวแทนชุมชนของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอแม่สะเรียง เขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ตามหลักการ นโยบาย และแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงในโรงเรียนขนาดเล็กควรมีการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน เพื่อให้เป็น โรงเรียนขนาดเล็กที่มีความพร้อมในการขยายการศึกษาภาคบังคับ

1.1 งานบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะด้านการการเรียนการสอน โรงเรียนควรเน้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีเนื้อหาสาระให้สัมพันธ์กับแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น โรงเรียนต้องจัดหาสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีช่วยสอน เพราะสื่อช่วยการสอนของครูจะลดภาระงานของครู ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้การเรียนรู้จากสภาพจริง ได้ความรู้และประสบการณ์นอกห้องเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และโรงเรียนควรจัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ รวมทั้งควรเน้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ทางด้านภาษาไทย และทักษะคณิตศาสตร์ในระดับช่วงชั้นที่ 1 มากกว่าวิชาอื่นๆ และที่สำคัญที่สุดเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นพื้นฐาน เป็นเครื่องมือเพื่อการแสวงหาความรู้ในกลุ่มสาระอื่นๆ ที่ได้เรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครองในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว โรงเรียนควรมีโครงการในเรื่องที่เป็นกิจกรรม

ที่ได้เรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครองในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว โรงเรียนควรมีโครงการในเรื่องที่เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการฝึกทักษะภาษาไทยและคณิตศาสตร์อย่างชัดเจน เช่น โครงการรักการอ่าน บันทึกการอ่าน ภาษาไทยวันละคำ เสนอข่าวและเหตุการณ์ คลินิกภาษาไทย คณิตคิดคล่อง เป็นต้น

1.2 ด้านบริหารงานบุคคล ตามหลักการแล้ว โรงเรียนต้องดำเนินการสรรหานุเคราะห์ให้ตรงกับความต้องการ โดยทางงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล มูลนิธิ ในการจ้างครูหาครูช่วยสอนจากสถาบันการศึกษาที่มีโครงการให้นักศึกษา ฝึกงาน หรือเชิญผู้มีปัญญาท้องถิ่นเป็นวิทยากรให้ความรู้ กลุ่มสาระที่ขาดแคลนหรือครูผู้สอนไม่ชำนาญ โรงเรียนขนาดเล็กด้วยกันหาแนวทางรวมโรงเรียนขนาดเล็กข้างเคียงเป็นโรงเรียนหลักเพื่อบริหารจัดการศึกษา ห้องเรียนสาขานำผู้เรียนไปรวมกันเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับ สอนคนละช่วงชั้นหรือเป็นศูนย์เครือข่าย เพื่อจัดการงาน สารสนเทศ และธุรการโรงเรียน และเพิ่มสวัสดิการ เช่น ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ไปราชการให้ครูเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายและเป็นขวัญกำลังใจให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้ความรู้บุคลากรในโรงเรียนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีโครงการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เช่น ผู้บริหารควรมีบุคลิกดี มีคุณธรรม มีความรู้ ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ และมีมนุษยสัมพันธ์ ครูได้รับการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน ให้ครูมีจรรยาบรรณเป็นครูมืออาชีพ มีคุณธรรมสูง เสียสละ มีเมตตา กรุณา ให้ความรักความห่วงใยเด็กและสนใจนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน ตลอดจนครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในทุกๆ ด้านแก่ผู้เรียน เพราะครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปสู่ประสบการณ์ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

1.3 ด้านบริหารงานงบประมาณ ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชนตัวแทนองค์กรในชุมชนและผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการวางแผนงานงบประมาณรวมทั้งการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน มีการประชาสัมพันธ์และชี้แจงให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองและชุมชนทราบเกี่ยวกับแผนงานและการดำเนินงานทางด้านงบประมาณของโรงเรียน ทั้งในที่ประชุมในโรงเรียนและชุมชน เพื่อความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ส่วนเรื่องการบริหารจัดการเน้นการบริหารแบบมุ่งเน้นผลงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งเกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าที่สุดโรงเรียนบริหารจัดการให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

1.4 ด้านบริหารงานทั่วไป แยกเป็น

1.4.1 ด้านกิจการนักเรียน โรงเรียนควรมีโครงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการเกษตรเพื่อเสริมโครงการอาหารกลางวัน ผู้เรียนมีอาหารสดที่มีคุณค่าทางโภชนาการ

รับประทาน โดยของบประมาณเพิ่มเติมจากองค์กรส่วนท้องถิ่น เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้ทางด้านคุณค่าทางอาหาร น้ำดื่มที่สะอาด ปริมาณเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ตรวจสอบสภาพนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมผู้ปกครองและชุมชนให้มีการปลูกผัก และเลี้ยงสัตว์ที่สนับสนุน โครงการอาหารกลางวัน เพื่อเป็นการช่วยเหลือให้มีรายได้ภายในชุมชน และลดค่าใช้จ่ายค่าขนส่งของโรงเรียนอีกทางหนึ่ง

1.4.2 ด้านอาคารสถานที่ โรงเรียนร่วมกับชุมชนควรมีแนวทาง แผนงาน โครงการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียน ปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณโรงเรียน ห้องน้ำห้องส้วมที่ถูกสุขลักษณะและแหล่งเรียนรู้ ให้นักเรียนอย่างเพียงพอและมีความปลอดภัย ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญในเรื่องอาคารสถานที่และภูมิทัศน์ มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของนักเรียน จัดสนามเด็กเล่น เครื่องเล่นโดยใช้วัสดุในท้องถิ่นให้กับเด็กอย่างเหมาะสม มีการตรวจสอบความปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ

1.4.3 ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ครูควรนำผู้เรียนเข้ากิจกรรม งานพิธีตามวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนเพื่อเป็นกิจกรรมการเรียนรู้กับ ผู้เรียนในชุมชน และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันจะเกิดการมีส่วนร่วม (ที่โรงเรียนขนาดเล็กต้องการอย่างมาก) ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากขึ้น โรงเรียนควรมีการแจ้งข่าวสารข้อมูล ความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้าของโรงเรียนและนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเผยแพร่กิจการของโรงเรียน และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนรับรู้ความเคลื่อนไหวและทราบนโยบายตลอดจนมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นเพื่อพัฒนาโรงเรียนต่อไป

1.4.4 ด้านคุณลักษณะของนักเรียน โรงเรียนควรมีกฎระเบียบของโรงเรียนอย่างชัดเจนประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รับรู้ทั่วไปทั้งในและนอกโรงเรียน ซึ่งเป็นแนวทางควบคุมและส่งเสริมพฤติกรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เช่น โครงการอบรมคุณธรรม เป็นต้น และโรงเรียนจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนมีโครงการเยี่ยมบ้านผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โครงการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา และเป็นการรวบรวมข้อมูลรายบุคคลเพื่อวางแผนและพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ รวมถึงประชาสัมพันธ์ข้อมูลพฤติกรรม ความก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียนให้กับผู้ปกครองได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาหารูปแบบการพัฒนางานของโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้ง 4 ด้าน

2.2 ควรมีการศึกษาหาแบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก